

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у алату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Цетиње, 15 фебруара.

Нашим читаоцима познато је питање регулисања ријеке Бојане, за које се Књажевска Влада, још од послије Његовог Височанства у Цариграду, заузимала код Високе Порте, да се изврши заједнички, на корист једне и друге државе.

На ту сврху одио је у Цариград нарочити књажевски изасланик гош. Војвода Гавро Вуковић у почетку г. 1890, и његов је рад био крупан потпунијем успјехом. Дотична конвенција била је потписана од Великог Везира Кјамил-паше и од г. Војводе Вуковића; и Његово Величанство Султан праом од 29 маја 1890 потврдио је ту конвенцију. Инак је она остала све до данас мртвијем словом, на велику штету једне и друге државе, и њиховог становништва по обалама Бојане и Скадарског језера.

Драгоцјеност пријатељских односа између Његовог Величанства Султана Абдул Хамида и Његовог Височанства нашег Узвишеног Господара, као и између њиховијех Влада, чинила је те је протекло отада ево скоре пет година све у очекивању, нумом наде, да ће Висока Порта приступити извршавању поменутих конвенција; али толико одуговлачење привуло је најпослије Књажевеку Владу, да се заузме за ствар са другога стаповишта.

Берлински трактат својим XXIX чланком јемчи Црној Гори право слободне пловидбе на Бојани, које право она није могла до садвршити. Под Скадром, одакле Бојана потече из Скадарског језера, дакле на самом уласку у ријеку, наоди се мноштво риболова на побијенијем дрвенијем ступовима у води, утврђенијем камењем и другим насипом, гдје рибари имају и своје станове. Осим тога, ту је и мост дрвени, који је тако ограђен, да стоји на пут слободној пловидби као и риболови.

Позивом на поменути чланак берлинског уговора, Књажевска Влада обратила се потом 28 новембра 1894 Високој Порти, молећи је да нареди, да се уклоне ови риболови с мостом, у садашњем његовом стању, што стоје на пут слободном вршењу права пловидбе парабродима и бродовљу на једру, а у исто доба и слободном излијевању вода из Скадарског језера, пошто се већ толико одуговлачи регулирањем Бојане.

У исто доба тражило се, да скадарска царинарница одесе процишта слободно, без заустављања, нашу трговину Бојаном.

Ми смо радосни, што можемо констатирати, да се је Висока Порта потпуно одазвала жељама нашим, и да је већ Његово Величанство Султан потврдио ту одлуку, по којој ће се без одмицања одма у идућем априлу започети рад, те ће се уклонити и поменути риболови, и мост у садашњем његовом стању, и дати слободна пловидба нашем свако-

вреном бродовљу, као и слободни промет наше трговине.

Кад се уклони толики материјал, што стоји на путу слободном излијевању воде из Скадарског језера у Бојану, вода ће у ријеку јачом снагом увирати, и наравно својим јачим током сама себи корито дубље продирати: тако ће вода Скадарског језера, која је до сада све више расла, морати осјетљиво нанути, и ослободити велики простор нашег земљишта, као и Скадарскога, и околине Скадарске, што је до сада поплаћивала, тако да су у прошлом јануару наше варошице Ријека и Вир, као и Скадар, за десет дана биле под водом по неколико центиметара.

Истина је, главни узрок овог напаштања Скадарског језера остаје, а то је онај рукав Дрина, што се слијева код Скадра у Бојану, као и рјека Кир; али је такођер очевидно, кад се узме на ум мали пагуб Бојане, којом трома петице вода из Скадарског језера, да ће се она слободије и брже крћати, кад јој се уклоне на више споменуте сметње.

Овијем пак није у архив спрењена конвенција од г. 1890, односно регулирања Бојане, које регулира обити регулирање Дрина, чим ће се Дрина, што сада утиче у Бојану, свести да се излијева са матером ријеком код Љена у Јадранско море; Висока Порта, овом приликом, дала је на знање Књажевекој Влади, да је одлучила сваке године издавати по десет хиљада лира на радње околу регулирања овијех вода, с тијем, да ће се овогодишња квота уложити на извору саме Бојане околу дизања риболова и новог моста; а идуће године наставиће се радња на Дрину и Киру, чим се, помоћу Божијом, приступи једном великом културном дјелу, како у обзиру економном тако и у здравственом, које ће овај дивни али до сада зануштени крај препородити на нов живот и негдашње цвјетање.

Скадар, за којим је млетачка република толико чезнула, под који је млетачко бродовље ратно и трговачко долазило, опет ће добити стари свој трговачки значај; данашње барушине уздуж овијех вода, што трују ваздух и живот околног становништва грозницом бојанском, која је већ и у причу ушла далеко по приморју, претвориће се у плодно поље; а дивљаштво парода нечезнуће у добростању и на упливу продируће културе.

Благодати, што ће отуда сусједна Црна Гора уживати, превазилазе материјалне користи паше, што ће добити неушњем великог дијела равне Зете, одакле се може лако схватити велики значај ове одлуке Високе Порте, као и наша радост, што ова одлука побуђује, од које није ништа мање задовољство наше, што у овом срећном рјешењу тако важног питања видимо још један рјечити доказ постојањог при-

јатељства између наше отаџбине и велике сусједне нам Отоманске Царевине.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 16 фебруара.

Обзиром на тешки финансијски положај, у ком се Италија налази, и на паглу промјену пресједника француске републике, неке јевропске новине потакле су говор у јевропској штампи о тројном савезу и о његовом обновљењу, или, боље рећи, препорођењу, привлачењем ун Русије на мјесто Италије. На то петроградске „Новости“ пишу: „Напавна самообмана! коме није очевидно да би то противурјечило свима фактичким условима самог тројног савеза? Савез је тај створен против Русије и Француске. Како би се сада могао претворити у такав савез без очевидног унутраб јевропске политичке равнотеже? Кад би се и допустило, да би Русији тај савез пружио пуну задовољштину на Балкану, и тада би изазвао ступање у тај савез био веома опасан корак. Та задовољштина би била привремена, јер ништа би државе тога савеза потукле усамљену Француску, обратиле би тада своје оружје на усамљену Русију. У опште привлачење Русије у тај савез противурјечи основнијем захтјевима разумне политике и трудно да ће кога у Русији саблазнити. С друге стране мирољубије Русије и Француске лишава тројни савез свакога смисла. Тај савез нема кога ни што чувати, ниш му ко пријети. То стање ствари мора немилу дјејствовати на политичке кругове у Берлину и у Бечу. Они и не крију своје раздражење и незадовољство. Али нијесу у стању да изађу из свог неугодног положаја. Тако крупне погрешке, као што је стварање тројног савеза, имају кобна значаја у историји. Оне настављају своје биће, док постоје узроци, који су их условљавали. Да није било берлинског конгреса, не би било ни тројног савеза. Али посљедице берлинског конгреса осјећају се до данас у општем положају јевропских ствари.“ Прашка „Политик“ претресајући исто питање, на претпоставку извјеснијех новина, да је у Петрограду морала неугодан утисак учиниети скорашња промјена на пресједничкој столицу француске републике, онака врло умјесно: „У Русији и у највишим круговима посматрају ситуацију у Француској са вишег гледишта. Она је ступила у савез иетина са републиком, али она полаже своје наде на Француску. Република је изложена колебању свога парламента, који можда могао би не бити у стању, да задовољи задатку, што републици налаже руско-француски савез. Али далеко изван парламентарног колебања стоји једнодушност свијех Француза у ревности за руско-француски савез, и вижда је заслуга тога непоузданог парламента, што је он створило социјално и економно јаку и цвјетућу Француску, која располаже убојном снагом, што се може сваки час мјерити са снагом сваке друге јевропске велесиле. Дођели случај, да републикански парламентаризам коначно изда, тада остаје још у вијек она јака, цвјетућа Француска са својом готовом убојном снагом и са својом једнодушностју у вјерности према руско-француском савезу. Ма која сила дошла на мјесто републиканског устава, она ће имати у својим рукама како

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гл. Црногорца“ на Петинје, или отирањим писмом поштом на коју драго пошту; а коме је наручије, може се претплатити преко г. Петра Галадиновића, кн. при. агента у Котору. Дешен се пишу уредништу. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на петита 7 новчића од реда за прил. пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже вријеме попушта се.

убојну снагу, тако и спољашње добитке републике, и стаће на расположење Русије, као што је стала република. С овога гледишта у Петрограду гледају на случајности унутрашње политике у Француској, и не мисле теорију од два гвожђа Књаза Висмарка присвајати, и далеко су удаљени да од страха француских радикала постојање тројног савеза потпогну.“

† Ери-Херцог Албрехт.

Албрехт Фридрих Рудолф, ери-херцог аустријски, фелдмаршал и главни инспектор аустро-угарске војске, преминуо је 6 овог мјесеца у Арко-у, близу језера Гарде, у Тирољу.

Ери-херцог Албрехт је најстарији син знаменитог војсковође ери-херцога Карла Лудвига Јована, на времена Наполеонових ратова, који је био један од најзлатнијих војсковођа аустријских у опште и писац многих знатних војних дјела.

Ери-херцог Албрехт је рођен 1817. године у Бечу. Године 1845. постао је генерал и 1848-9. учествовао је у борбама у Италији под Радецким, гдје се одликовао. Године 1851. био је војни и грађански гувернер Угарске, а за кримског рата био је заповиједник аустро-угарске војске на руско-турској граници, која је имала зада-так „да осматра.“ Године 1860. добио је команду 8 корпуса војске у Винценци, а године 1863. постао је фелдмаршал. За кримске аустријско-руског рата 1866. године био је главни командат војске у Италији, гдје је код Кустице, 24. јуна, одио побједу. Најпослије је постављен за главног инспектора цјелокупне аустро-угарске војске, коју је служио до 1871. године.

Он је био јамнијен генералисимус војске на случај рата.

За реорганизацију аустро-угарске војске ери-херцог Албрехт је веома заслужан, и беспорно је најпобитнији аустро-угарски генерал и војник.

У њему и аустро-угарска војска и хабзбуршка династија губе једну од најјачих и највећих, ако не и најјачу и највећу снагу своју; јер је, без сваке сумње, ери-херцог Албрехт био један од најумнијих људи у околини Цара Франца Јосифа.

СА ПОГРЕБА ДВАЈУ ПОБРАТИМА.

Тушина, 20 јануара. 1)

Моја слаба рука која ове ретке нише, а још слабија снага предаје се скромности да у кратко упознам читаоце као очевидац при часу растављања пле епите душе од телесне трулежи славниог Бана Н. Церовића; даље сам рад упознати читалачки свијет о разборитости и чистој свијести и при часу самог издисања овог 90-годишњег старине.

Пређе неколико дана разболе се Војвода Новица Церовић од природне болести, у Тушину у своме рођеном мјесту. Лежећи старина подуже времена осјећање да је близу крај његовом животу и да се неминуема смрт све ближе и ближе прикрада његовом животу, а знајући да од ње лијека нема, шаљио се са доктором, који га је његовао, и зажели посљедњи пут видети синове своје на окупу, те нареди: да се о стању његове болести јави његовим синовима Војводи Буру и Архимандриту Михаилу на Цетиње, да дођу ако могуће буде. По жељи Поковај тако и учине. Добри синови, чим приме извјешће о стању болести свог доброг родитеља, одмах похитају да свог боног оца у животу затеку. Ни рђава времена, ни сљежио море преко ледених брда не дадоше страха добријем синовима, већ без узмака продру и у Тушину к родитељу боном здравом допру. Не описата радост обузе старца, кад чу да већ синови његови приближавају се, а још виша кад синове своје већ пред собом гледаше, који родитељској руци прибоше и боног оца поздравивше. У великој радости старац се Богу мољаше, и благодарише му за срећни предзак синова својих преко сљежана мора. Весео, храбар и разборит старина питаше синове своје о

1) Закашљено, јер је велики синјег, да већер не памте ни најстарији људи, био прекинуо саобраћај са Никшићем. У.

нашем Узвишеном Господару и цијелом владаљачком Дому.

10 јануара осјети Поко да му више живовања нема, за то зажели, док је још при својој чистој свијести, причестити се по закону хришћанском, и то из руку свога сина Михаила Архимандрита, што г. Архимандрит и учини. По пријему свете тајне причешћа ушита Поко: кад је свети Саво? па кад му казаше, мољаше се да ће Богу да му душу прими у царство небесно у очи св. Саве. По овоме нареди да се искупе сви његови синови и други. Околен старац синовима својим весео бјеше, па онда поче савјетовати и препоручивати: „Синови моји, молиће се Богу, будите вазда вјерни и одани нашем Господару и његовом Дому, учите млађе да слушају старије и њима се покоравају. Са свачим задовољан умирем и Богу душу предајем, но једина жеља моја остала је: што још једном не пољубих руку нашег Господара! Препоручујем вас благоме Творцу и милоети Господаревој.“

13 јануара уочи св. Саве приближи се смртни час; осјетивши то храбри старац заинте воштану свијећу. Запаљену свијећу држаше старац у своје руке, мирно лежаше побожно Богу молећи се за примље душе у царство небесно и опроштај грјехова својих. У овом часу кад воштана свијећа запаљена у старачке јуначке руке гораше, тек тада наступише жалосни часи. Ноћу између 13 и 14 јануара, после поноћи, на освит св. Саве, српског просвјетитеља, испусти племениту душу велики патриот и велики славни јунак Новица Перовића.

Глас о смрти Војводе Пока пројурри кроз ово племе као небесна муња. На овај глас свак се спремаше да похита да за службу пошту ода својом добротвору и заслужном мужу. Неопишати велики сјењгови који падоше ових дана не даваху и спречаваху сваки покушај многобројном свијету до куће Покове доћи, већ ко је могао у криљама и водама, газећи по ријецима, и то из близу.

Сјутри дан рано свијет поче на гомили долазити, у кући мртвом тијелу пристуна, лијући свак топле сузе за својим добријем Војводом.

На Савин-дан отслужено је Новици син г. М. Архимандрит са још 4 свештеника божанствену литургију и парастос за покој блаженопочившег Новице.

Сјутра дан и још свијет непрестано придолазило, тако да је скраја овога племена преко 300 душа продрло и у Тушину дошло. После је подна понешено је мртво тијело у лучевом кочицу уз пратњу свештеног многобројног свијета у саборну тушинску цркву св. Ђорђа, где је опсијело г. Архимандрит са 4 свештеника свиравао. Многобројни свијет у цркви и испред цркве запаљене свијеће држаше, топле сузе лијаху и Богу се мољаху за Војводу и Бана Новицу. Пошто се опсијело свршило почне пошљедње цјелованије, и народ се не могаше одвојити од доброг Војводе. — Дође вријеме да се тијело у гробницу спушта. Синови Покови узеше родитељско тијело на својим рукама, спуште га у велељену гробницу, која је озида на самој цркви, с десног краја, до црквених врата.

На гробу му је држао бесједу поп Лука Ђуровић, у којој се огледа велико поштовање и љубав, што је Нок у свом племену уживао, и понос племенски, што је своје племену оставио.

Од кољена Новицина остало је: синова, унучади, пра-унучади и пра-пра-унучади 115, који су и данас живи, а било их је још 75 који су помрли.

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРЦА.“

МАНАСТИР ХИЛАНДАР.

(Свршетак.)

Около год. 1840 бјеше Михаилувић аустријски консул у Содауну, том приликом посјети Свету Гору и затражи од хиландарских старца многе рукописе да их прогледа, обећавајући им, да ће их опет патраг вратити, и они му три товара предаду; но он ускоро буде премјештен и рукописе не врати. Хиландарци тражише своје добро, саставе у портату протокол, у којим се даје манастиру право тражити рукописе патраг; и ако их не би добили, да им се мора за исте општега платити. Сви манастири ударе на протоколу печат — по све што се у том погледу чинило, оста без успјеха. Говори се, да је исти Михаилувић и из Ватонедо одио један товар славенских рукописа.

Малих црквица или параклиса има у манастиру једанаест, од којих се десет у монашким ћелијама налазе.

Најстарији је источни дио манастира који је посљедњи пут г. 1649 поправљен. Дрвени балкони бјеху ове године окречени; то тако унутарња страна манастира доби лепши изглед. У том одјељку има једна капела, четири већих и осамнаест мањих ћелија. На истој страни уздиже се доста високи тороњ по причању сазидан од краља Младутина: горњи дијел бјеше г. 1684 каменитим кровом покривен, тада су у

Умрије Војвода и Бан славни Новица, у Српству лична перјаница, умрије тијело овога мужа, ал' име и дјела његова никад умријети неће. Док је сунца и док је мјесеца.

Колико бјеше храбар, толико бјеше великодунан и побожан. А сад да речемо: блажена и света његова душа, Бог да је упокоји и славу јој небесну дадне. Јака му земља која га покрива.

Михаило А. Ђуровић

свештеник бијевски.

Ваљево (у Србији), 5 фебруара.

И ви тамо, на тој крајини знали сте за нашу народну величину, за Љубу Ненадовића, прослављеног српског јесеника и књижевника, и чули сте да смо га изгубили 2 ов. мј. А да како Србин не би знао за своју дик, за човјека и старог мудраца којијем се поносе цијели српски народ, цијело Српство.

Још је било смрти и умирања, али као да је ријетко када смрт кроз ова починила толику пустош и питу, оставила толику празнину не само у српској књижевности, већ и у самоме народу. Неостало је човјека пуна благородства, човјека велика умом, срцем, карактером: човјека пуна мудрости, око кога смо се сви, овако на стране подијељени душмански, окуцали, управо отимали ко ће с њим прије говорити. Чика Љуба нас је скупљао као добри отац, као благи, тако да кажем, светитељ.

Ето, у мало ријечи, шта смо изгубили, ако је ово довољно да обилежим рад, значење и утицај овакога човјека, о ком ваља писати студије.

Чика Љуба је сарањен данас у Бранковину, у породичкој гробници, где почињу кости његовога знаменитог оца Матије Ненадовића, српског војводе и дипломата.

Погреб је био по реду који је утврдио паролити одбор састављен за то, а сировод се кренуо још у 8 часова из јутра, на ком су била заступљена многа друштва и удружења са многијем вијенцима, из којих је поменути онај са Цетина.

На глас о смрти Чика Љубиној, лијено га је ожалио Њ. В. Њаз Никола у денешну коју је послао сестри његовој, гђи Мари Станојевић, мајци дра Драгине Станојевић. Општина пригореке пријестонице денешном је замолила ваљевачку општину да је један њен члан заступи с вијенцем на погребу Чика Љубином.

Краљ Александар, извјештен о смрти великог старца, коме је пријетили рат и дао орден са својих груди, денешном је наредио да га при погребу заступа командант дринске дивизије. Нашу академију наука, чији је члан био Ненадовић, заступао је директор ове гимназије госп. Н. Живковић.

Пред сировод поносе је један грађанин, ако се не варам члан породице Ненадовића, барјак војводе Симе Ненадовића, Чика Љубина стрица, који млад погibe јуначком смрћу на Дубљу у другом устанку у почетку овога вијека. Тај нас је барјак живо сјећао на циповску борбу нашега народа за вријеме Карађорђа и Милоша, и на оне јунаке који нам ослободише и створилише ово мало српске државе, и којима се дивимо.

По свршеном опјелу, у цркви је говорио бесједу о појојнику свештеник Костић; пред црквом у име Академије Наука директор гимназије госп. Петар Живковић, вод општинске куће у име

највишем сирату зидали капелу св. Јована Крститеља. Педалеко одавде узвињује се мањи тороњ са звонаром и сахатом, испод којих се налази параклис св. Јована Рилског год. 1796. — Између звонаре и јужне махале, налази се најновије одјељење, које је ланске године порушено а ове године опет сазидано. Сада се ради изнутра и биће још 20 нових ћелија.

У јужном дијелу манастира налази се бодница а до ње параклис св. Богородице, који је год. 1785 од поклоника из села Копривитине обновљен. У истом дијелу налазе се још двије капеле: дванајест апостола и рождество Дјеве Марије. — По патрици зидане су год. 1792 до 1804. Махала има још једну капелу св. Ђорђа са тороњом од год. 1671. До тороња стоји кујина, које је у вези са транеаријом са западне стране која је год. 1711 изгорела а, тек г. 1777 и 1778 обновљена.

У другом сирату налази се параклис св. Димитрија, а изнад њега параклис св. Саве од 1779, у којем искушеници монашески чин примају.

Све су капеле живописане, но са умјетничког гледишта нијесу много значајне само у толико што представљају на пр: посљедњи суд, појединости из апокалипсиса и друге, из којих се види бујна фантазија сликара или проста древност употребљених модела.

У сјеверном дијелу манастира има осим петнајест ћелија за братију, про-стране сале за госте, а на сјевероисточној страни т. зв. Сабор или „Sinodien“

ваљевских грађана, грађанин г. Владимир Атанасковић¹⁾; код основне школе професор г. Живко Романовић у име наставника и професора. Одатле се сировод кренуо за Бранковину, и кад је дошао под Кулу, ту је у име јачке омладине изговорно лијену гробу бесједио је професор Новак Савић, и српска земља заклони се над ријетким и великим покојником.

И још једанпут заори се из прсију чланова академијске пјевачке друштине „Обилић“ тужна пјесма „вјечнаја памјат“, свак рече кроз сузе небрене жалости: „Бог да прости чика Љубу!“ на се, погужени у тihu туру и жалост почесмо разплазити. Ваљевци и дружина Обилић вратили се у Ваљево, где их пријатељи баш лијено дочекаше, на и почастине. Разумије се да се о вечери једино говорило о добром чика Љуби, о његову раду и причама из његова живота.

Чика Љуба бјеше наредио да га сахране у простоме бијелом сандуку мртвачком на његову имању „Крушица“, и да му омладина одигра на гробу живу и бујну народну игру Тројанац. Али пошто га је општина ваљевска сахранила о свом трошку, није чика Љуби пенуљена прва жеља, а другу пенуљени „Обилићевци“, але не на гробу, него на вечери одиграше ону игру, коју назваше чика Љубино коло, које ће штимати њему у спомен и част.

У гробници Ненадовића у Бранковини нађено је јеванђелије, крст и један орден проте Матије Ненадовића, што ће се предати народноме музеју. У хартијама чика Љубинијем нађена је једна његова биће пошљедња пјесма „Смрт.“ Наши књижевници и листови имаће тек сада да пишу о неумрломе чика Љуби, који свом душом својом љубљаше Српство, поштење и омладину.

О да зла ли ти је наша несрећна срећа! Јани у овај исти дан изгубисмо младога Војислава Илића, а ове године старца Љубомира.

Слава му и част!

„Србобран.“

1) У београдским листовима читам, да је ту говорио и г. Радовић од стране цетинске општине.

Књижевност, умјетност и просвјета.

ВЕЛИКА ВОЈВОТКИЊА СТАНЕ.

Слова хришћанске утјехе
Његовом Височанству
НИКОЛИ I.

Витешком Њазу и Господару Црне Горе
и пр. и пр. и пр.

поводом смрти блаженопокојене му мајке

Г-ђе СТАНЕ МИРКОВЕ

Велике Војводице Греховачке

Преминуле дне 31. Јануара 1895.

„Una madre non è più una donna
essa è sempre una santa.“

Tarchetti.

Господару!... благо оном, ко се
у милости Свештине престави:
Тај находит вјечито блаженство
у божијој пренебесној слави.

гдје се сваки дан куле старци и држе сједишце. Овај се дио почео зидаати год. 1819, а свршен је послејер грчког устанка год. 1846.

У тороњу, над уласком у манастир, налази се капела св. Николе из старијег времена. Све су махале на три или четири спрата зидане, осим мањег изузетка, са ходником уједно спојени. Доње просторије манастира, употребљене су за штале, магацине за храну и дрва; у првом су сирату станови кадућера и има их 116.

У новије доба сироведена је вода кроз оловне цијеви у цио манастир.

У синодикуму, под надзором еп. трона, ране се све хрисовуље, фермани, духовна акта и у опште све скупоцјене ствари. У истом се чувају и тишак св. Саве од год. 1199, који је најважнији спис старе српске књижевности, даље тишак хиландарски, списан од једног ученика св. Саве, у почетку XIII вијека.

Већи дио хрисовуља пренисао је Дим. Аврамовић године 1848, када је Хиландар посјетио.

Год. 1858—1859 боравио је у Светој Гори руски државни савјетник Севастијанов, и том приликом пренисао велику множину старих рукописа, од којих је само оне за штампу спремио, које бјеху српског поријекла и које је послејер тога издао Љуб. Стојановић у Београду. Тако исто и архимандрит Леонид у свом историчком прегледу од г. 1868, наводи разне рукописе који се тичу Хиландара.

Прије кратког времена бјеше овдје

Истинита награда овака

Спаситељем свјета обетана:

Свакоме је недру хришћанскоме

У жалости као мелем дана,

Да му блажи ону тешку муку,

Што нас мори и по срцу коби,

Кад ни сузе од очију теку,

Честе сузе, ка' да рбса роси:

За милијем, које ни очеве

Смртна рука од напих груди...

Ах, о Боже! без помоћи твоје,

Сјетни ли су и невољни људи! —

Господару!... та хришћанска нада

Нек и Тебе охрабри, разбере,

И утјешу утјехом хришћанске

Божанствене и пресвете вјере:

У тренутку — кад Ти Бог позвао

Драгу мајку, што Те на свјет дала;

Питала Те мајчинијем мајјеком

И на свом Те крилу његовала,

Ка' јединца — својега мјезинца,

Ка' у глави цијло своје око,

Које њојзи небеска Провидност

К величини дигла превисоко. —

Плачи, Њазе, — у сузам се гуши,

Док Ти срцу добро поодлаше;

Јер за мајком није зазор, да се

И Владоц покрене и гапе.

Ган' се и Ти; — ал' се и утјешу

Утјехама свете вјере своје,

И споменом на прерјетку срећу

У животу миле мајке Твоје....

Није ли Ти она љубом била

Граховачког великог Војводе,

Којем једва у стољећам слична

Сретне мајке у свијету роде?...

Није л' дала земљи Господара,

Кој' се слави широм свјета бјела;

Рад' Свог ума и вилин — полета,

И рад' мноштва витешкијех дјела?...

Песу ли јој дивни учиници,

И упуке саме рајске виле,

Са њезином зор-праунучади,

Веља радост већи понос блии?...

Није ли Ти доживио она

Срођај с Куљом најмоћнијег Цара,

И с кућама другијех Њазеви,

И нијих земље Господара?...

И није л' Ти учасником била

У твојијем побједам толиким,

И за Црну Гору стеченим,

И отаџијам Твојим превеликим?...

Ех! запаго таличније мајке

Двор ни цијан није данас има

Куд Европа читава засеже

И границам својим обузима!...

Па пошто Ти с' сваке угодности

Наужила: — Вишњему је било

Сад угодно, да је к себи зивис

У пресвето божанствено крило. —

проф. Тирић из Ниша, који је ланисао списак свију српских рукописа, по којем их има близу 150. До сада су штампани 42, те усљед тога види се да би историчка књижевност наша овдје широко поље и богату жетву.

Г. 1891 над првом манастирском кацијом сазидана је мала собица са сводом, гвозденим вратима и прозорима; у којој се све хрисовуље и важнији рукописи у случају ватре чувају. Пошто се често дешава, да пожар у шум и околини бијесни, то су кадућер сада предострожнији.

Као што је већ наведено, озидај је Хиландар у узаној ледини око које су брда са шумом покривена, само су са сјеверној страни брда ниска, тако, да се из виших спрата манастира може видјети на оној страни море, са које тихи вјетар ублажава летњу жару. Манастир је положен на малој узбрдици близу потока, међу којим се са западне стране манастира налази башта за зеље. У њој је кућа за баштована са параклисом св. Трифуна, стан за чувања, баште ивинограда. Педалеко одавде стоје штале за муле, соба за чељад а преко пута столарска и ковачка радioniца; гдје у првом спрату мајстори стан имају. Поврај општинског пута у малој долини од манастира, налази се гробље и једна зграда; стан за гробара, већа капела са подрумом или костурницом, у којој се међу ископане кости умрлих кадућера.

Особито је пријатно шетати по овој долини манастирској, поред потока до морско обале. На појединим мјестима налазе се

Бог што хоће све по вољи чини;
Цјели му се прокинут не могу:
Свете су му и пјели и воља;...
Благо оном, ко сконча у Богу!

Јер сва овог жића уживања:
Обмана су и пријевара сама
Према рајској угодности вјечној,
Гдје-но никад не дошире тама:

Него сунце безконачно блиста
Неизмјерне свјетлости и сјаја:
Сјај сунчаних милиона гине
Наспрам славе и вишњега раја.

Господару!... с тог покљони вољно
Своју златну и честиту Нану;¹⁾
Господару земље и небеса,
Који дјечи сваку људску рану,

Кад молитвом к њему притичемо
Под теретом туге, што нас мори;
Јер молитва не да маха тузи,
Да ил она срце не распори. —

Моли, Књаже, — свесрдно се моли;
У молитви одисаја тражи:
„Оче свети, помилуј ми мајку!“
Проз плач тако Ти Господу кажи...

Тај ће уеклик утишати Тебе;
Охрабри ће синовско Ти њедно;
Сјетну ће Ти разгалили душу,
Па и чело постаће Ти ведро. —

Напомена
Ј. Сундечић.

ЊЕГОВОМ ВИСОЧАНСТВУ

Књазу НИКОЛИ I.

ПОСЛЕ СМРТИ БЛАЖЕНОПОЧИНУЛЕ

Велике Војвоткиње СТАНЕ.

За мајку е' не пита
Је л млада ил стара;
Њено ј' срце увек
Сред наших бедара.

Пуцају нам преи,
Цио свет нам студи,
Кад мајчино срце
Оставља нам груди.

И ми онда шта смо?
Чедо расплакано.
Ох, изгуби' мајку
То је увек рано!

И ја, Књаже, видим
Твоје сузно око,
И ја Твоју рану
Осећам дубоко.

У Београду, 5 фебруара 1895.

Змајова.

Ваше Височанство!

Године су прошлост одалиле,
Моја већ се у маглу завија;
У сјећању још тек животаре
Младости ми чедо најбујнија.

1) Блаженопочивајућој војвоткињи било је име Стана; а **Наном** је на милонити алапа.

Слатке жеље провргле се у сав,
Смјеле тежње прошлу младост кажу;
Оне једна врх друге се пеле —
Сад на срцу ка' обмане с' слажу.

Строга зима заледи ријеку.
Испод леда она исто тече;
Но човјеку све се замрзава,
Кад старости мркне хладно вече.

Сну се клоне и жеље и тежње
У сутону мог живота трудна,
Ал' у срцу успомена једна
Још је вазда и жива и будна.

Ка' свјетлиља у мору са стјене,
У пучини сад живота тија
Драги спомен моје мајке миле
Још ми вазда и памти и сија.

Док ми бјеше у животу, мила,
Ја сам њојзи вазда био дјете;
Под сједином и сад се помладим
Кад год мисли њојзи ми полете.

Љубав мајке једини је љубав,
Што нам срце гријат не престаје;
Грб и рани и заборав пружа, —
Љубав мајке мимо гроба траје!

Без радости остао сам многе
— Оне мину, да се не поврате!
И без мајке! Али љубав њена,
Очи њене свуђ ме мило прате!

И Твоја ће љубав с Тобом трајат, —
И Њена ће да над Тобом сјаје —
Загрљаја њеног нема само,
Ал' мајчина љубав вазда траје.

Та Те жалост сумнут не могла,
Што и пр'јесет најеретичији нађе.
Цијелом свијету сунце свјетлост даје —
Па и њега помрачење снађе.

Благо Сину, који мајку љуби!
Сретна мајка, која Сина роди!
Сина роду, да се Њиме слави,
Он да народ диже у слободи!

Улицу, 1 фебруара 1895.

Војвода Симо Поповић.

(Листови.) Дошао нам је 1 и 2 број **Српског Прегледа**, за књижевност, науку и друштвени живот, што је у Биограду издавао др. Љубомир Недић.

Првом броју је садржина:
Српски књижевни језик, од Уредника.
Пана. Приповијетка С. Матијашића.
О васпитању укуса, од В. Поповића.
Два сонета Ј. Илића.
Госпођа Јела Балшићка, од Ч. Мија-товича.

Којим је поводом и по којем основу оспорено Г. С. Фају бирачко право, од Д. Јанковића.

Књижевни преглед. Граматички и полемички списи В. Ст. Караџића, од М. Иванића.

Позоришни преглед. Позоришна про- слава у 1894 години, од С. Јовановића.
Хроника. Свети Сава, од П. Поповића.
Научно путовање по Старој Србији, Биљешке.

У другом броју:
Љубомир П. Савковић, од Уредника.
Наскала Ивановић, П. Јотија, превод Д. Л. Ђокића.

Већином су Бугари, који се дијеле на Македонце и Бугаре, првих је већина, Срба има три, тајки и Влаха, два Грка, три Чеха, које је случајно судбина амо довела, један Рус и два Арнаути.

Хиландару припадају сједећи метоси: На Каламарији у солунском заливу лежи највећи и најплоднији манастирски метох, два на полуострву Ласандри, један близу Сесеа у селу Кучево, један на острву Тацу са маслиновом баштом од 1800 маслинових дрва, које сваке године не рађају: даље су живе на „Превлаци“, а под „Megalon viglom“ је најближи метох Кумица.

Велика просторија названа „Арсеница“ у рудоконним изворским брдима, покривена шумом, припаза је после дугогодишње парнице опет Хиландару. И ако је манастир за осам година цијелу шуму исјекао и продао, ипак се није могла поставити граница, јер сусједна села то нијесу дозволила.

Од варошких метоха има Хиландар у Солуну и Смирни, а и у неким бугарским варошима кућа и дућана, које под кирију дају.

Манастиру припадају још и Ђелије у Кареји, 16 имају Грци, у 7 стањују Руси, а у Типикарији управљају Хиландарци. Једна Ђелија служи као конач т. ј. као стан заступника (антигросора) и за стан братије, који долазе у Кареју ради манастирских ствари.

О васпитању укуса (наставак.)
Из браник (пјесма) Драг. Ј. Илића.
Госпођа Јела Балшићка (наставак.)
Савана-ла-Мар, од Т. Де Квинсија
Х. У. З.

Књижевни Преглед. Прве жртве, од А. Гавриловића пише Ј. Недић.
Позоришни преглед: Максим Црнојевић од Ј. Костића, паше С. Јовановић.
Хроника. Сјела и забаве.
Јован Вајда.
Биљешке.

Ова садржина „Српског Прегледа“ већ сама говори о његовој доброту.

„Српски Преглед“ изгледа, да ће бити живи орган, који ће бузити живи јавни интерес на нашем књижевном пољу и потицати књижевна питања од актуалне важности.

Такав је особито његов чланак „Српски књижевни језик“, који заслужује, да га сваки интелигентан Србин проучи. Оно, што писац говори о пуризму наших филолога, који не трпе ријечи, што их народ не употребљава, као што су н. п. случај и пужина, ми држимо да је све на своме мјесту. За тијем писац истиче питање о јединству књижевног језика, обзиром на дијалекте, који нас, политички поцијенане, и у књижевности цијенају. Који би дијалекат српски требало подићи на достојанство општег књижевног језика српског, то писац, за овај мах, још не пресуђује, али мисли, да ће то бити дијалекат оне српске покрајине, у којој се књижевност буде највише развијала; другим ријечима: књижевни језик наш биће говор оне српске покрајине, која буде била књижевни центар.

Ово је питање од велике важности, и највиши наш народни интерес, у данашњој нашој политичкој поцијенаности, захтијева да сви патриотски наши књижевници о њему озбиљно размисле. Српски је народ грозно политички искомадан, као што није ниједан други народ; али то комаће уједињава народни језик, како не уједињава ниједан други народ; другим ријечима: ниједан се други народ не може похвалити јединством народног језика, као што може српски народ; тако да не може бити ни говора о српским дијалектима, као о италијанским или њемачким. И тај оми српски народни језик подигнут је на достојанство српског књижевног језика; и сва разлика, што га дијели и у народном говору и у књижи, састоји се у томе, што у поједицијем ријечима један дио употребљава е, а други, ије: млеко — млијеко, снег — снјејг, сед — сијед и т. д. Дакле ту нема више дијалеката покрајинских него само два, што више, ни они се не могу сматрати дијалектима у смислу дијалеката других народа.

Не остаје дакле питање него између јужног и источног изговора појединијех ријечи. Јужни изговор влада код велике већине српскога народа, слађи је, на су га за то у новију књижевност увели наши први учитељи Вук и Даничић, — што признаје и поштовани уредник „Српског Прегледа“, а источни говор влада у данашњем центру српске књижевности, и њим је, већином дијелом, писана новија српска књижевност.

Али к овоме ваља још нешто у обзир узети. Што друге књижевности имају своје класичке писце, то ми имамо наше народне умотворине, које нам служе образцем у књижевном језику. Ове народне умотворине вршило су свој утицај у своје доба на дубровачку књижевност, одакле нам је пош- као „Осман“ Гундулићев, с чега Бранко називаје Дубровник нашим и данас бијели јем даном.

Најпослије не треба губити из вида, да су Хрвати у књижевности присвојили јужно нарјече, и тако је Загреб постао центром књижевности овога нарјечја. Хоћеш, нећеш — на једној страни у овоме питању видиш Загреб, Сарајево, Мостар, Задар, Дубровник и Цетиње, а на другој Биоград и Нови Сад.

Све ово, ми смо сматрали за дужност публицистичку и патристичку, да мимогред напоменемо, без икакве претензије фило- лонке; јер се не би емо „улагати извје- сан племенски понос у то да се дијалекту своје уже стабилне осигура право грађан- ства у књижевности и равноправност са осталима“ — а још мање истицати књижев- ну супремацију, ако нам је бар до је динетва књижевног језика српскога.

„Српски Преглед“ излази сваке петна- јест дана, стаје на годину 20 динара, на по године 10 динара, а на четвртину године 5 динара. Ђаци добијају лист у пола ци- јене.

Ми га најтоплије препоручамо сваком интелигентном Србину, нам ће мио и же- љени гост бити.

— У Сарајеву је г. К. Херман по- кренуо „Наду“, велики илустровани лист за науку, забаву и умјетност, који нам расчлањеном епохалношћу напомиње лондонски „График“. Излази у два издања ћирилицом и латиницом сваке 15 дана, а цијена му је само 6 флорина на годину. Г. Херман обратио се прогласом неким веће- нијим српским књижевницима, молећи их за сарадњу. „Српски Преглед“ овако се изражава о овом књижевном подухвату: „Из

тога прогласа видимо, да ће се страни- це листа увјек радо отворити свијема књижевницима продук- тима, који се огријашена чист- тој и светој ватри домовинске љубави. Нама ова метафора не изгледа врло еретна; књижевни се продукти не грију на ватри (и ако се они покадшто подгријевају) — осим ако треба да се зготове за некога. Само што је то онда друга једна ватра, а не она о којој је ријеч у позиву г. Хермана, и што у томе случају ми не мислимо да се погодимо за куваре, поред свега тога што г. Херман обећава добру плату. Да се прођемо мета- фора, које не волимо, али на које нас наведе г. Херман својим прогласом, ми налазимо да сви они који осјећају љубави према народу у Босни и Херцеговини и његовом просвјетном напретку треба да пишу у Босанској Вили, оном чести- том листу српском, који нема откуда пла- ћати награде својим сарадницима, а ни- пошто у овом... другом, који има откуд. Јасно је, мислимо, шта хоћемо да кажемо.

— Примили смо први овогодишњи број **Босанске Виле**, којим ступа у нову годину јачим снагама. Ово је забаван и поучан лист за свакога Србина, који зна читати, и за то би требало да је мио гост у свакој српској кући, особито као једини књижевни претставник наше браће Босанаца.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Трговина.) Ово су цијене на на- шњем пазарима:

Подгорица, 13 фебруара.

Волови сума од 120 кила 50 флор. — Брави овчи и кози сума 5 флорина — Урметини 1 кило 6 новчића. — Брашно урметиново 1 кило 6½ новч. — Пшеница 1 кило 8 новчића. — Овасе 1 кило 5 новчића. — Раж 1 кило 5 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Пасуљ 1 кило 8 н. — Кртола 1 кило 2 новч. — Масло 1 кило 70 новч. — Сир 1 кило 30 н. — Восак 1 кило 1 ф. и 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новчића. — Дуван у листове 1 кило 40 новчића.

Никшић, 13 фебруара.

Волови од 120 кила 50 ф. — Брави овчи и кози сума 5 ф. — Пшеница 1 кило 8 новчића. — Урметини 1 кило 6 новчића. — Јечам 1 кило 5 новчића. — Суражица 1 кило 5 новч. — Масло 1 кило 70 новч. Сир млади 1 кило 30 новч. — Вуне 1 кило 50 новч. — Восак 1 кило 1 ф. и 30 н. — Пасуљ 1 кило 8 нов. — Кртола 1 кило 2 новч. — Скоруп 1 кило 40 новч. Дуван у листове 40 новч. —

Даниловград, 16 фебруара.

Волови 25—55 ф. — Краве, 15—30 ф. — Овчи брави 3—6 флор. — Кози брави 3—7 флор. — Свиње од 2—25 флор. — Урметини 1 кило и по 5 новч. — Пшеница 1 кило и по 8 новч. — Вуна 1 кило и по 90 новч. — Масло 1 кило и по 1 флор. — Сир 1 кило и по 40 новч. — Дуван 1 кило и по 30—60 новч. — Скоруп 1 кило и по 60—70 н. — Кртола 1 кило и по 2 н. — Зеље бијело 1 кило и по 3 новч. *)

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 17 фебруара.

(У Петрограду) се отвара 19-ог т. м. прва руска типографска изложба. Извршни одбор ове изложбе моли нас, да о томе извјестимо типографе, ли- тографе, библиофиле, издаваче и т. д. За трајања изложбе држаће се и кон- грес преставника ове вјештине, који ће добити нарочити позив. Саопшта- вајући ово жалимо, што на тој излож- би неће бити заступана Црна Гора, која је основала прву словенску типо- графију.

(На писмо г. Славјанскога.) што смо у прошлом броју саопштили, дуж- ност нам је примјетити, да се овдје није налазио секретар овдјешње цар- ског руске мислије, дакле да млади дру- гови г. Славјанскога, што су на Це- тиње долазили, нијесу били о њему тачно извјештени. У осталом жалимо, што нам г. Славјански није објавио телеграфом њихов долазак на Цетиње, јер тек се рашчло да су стигли, већ су били кренули патраг пут Котора, тако нијесмо били у стању ни да их видимо; а пригледом гостопримство не шћане из одишта допустити, да се по она- ко ружном времену одма враћају у Ко- тор, да сјутридан отогле заједно крену са осталом дружином, јер су је могли стигли у Дубровнику, или у Мостару, гдје се дружина г. Славјанскога зау- стављала.

(Одликовање.) Његово Височанство Господар извојо је одликовати г. Вида Вулетина Вукосовића, учитеља на Корчули, IV степеном Данилова реда, за његове заслуге на пољу ери-ске књижевности и науке.

(Поклади) су завршени у недјељу са свијем тихо због постојеће короте. Друштво Цетињске Читаонице спре-мљало је и у другу забаву, послје сјајног успјеха прве предришле недје-ље, о којој је било ријечи већ у нашем листу. Али нам је дужност онај извје-штај допунити, јер поред гђице Марти-новићеве и г. професора Толингера, и госп. капелник Вимер својим вјеш-таким пјевањем и пратиоњем на пјану, као и госп. професор Поповић својим духовитијем и поучнијем говором и вјештаким декламирањем доста су допринијели ономе успјеху. На и учеш-ће публике у играници било је достој-но сваке похвале, особито у ериским играма, које су те вечери надмани-вале свијетске игре.

(Вријеме) Прошле недјеље имали смо лијепо вријеме са највећом студени ове зиме; а ове недјеље обрнула је јужина са кишом. Ноћас је олет север завладао и освануло је лијеп дан са појасицом. Колеки пут је преко Буковице отворен прошле недјеље.

РАЗЛИЧИТО.

(Споменник лорду Бирону у Ати-ни.) Недавно је у Атини отворен споменник славном јунаку и борцу за ослобођење Грчке, лорду Бирону. Споменник је дао на свој трошак начинити милионар Скилиаде, а састоји од три фигуре у мрамору. Дивна жена, која представља Хеладу, једна ло-вором Бирона, иза кога стоји млад Грк, раскидајући окове ропства. Дјело је зами-слио славни, међутим умрли француски кишар Шану, а извео га његов друг Фал-гуере.

(Житељство на земљи.) Сада се броји да на земљи живи 1,500,600,000 жи-теља, и то у Јевропи 381,200,000, у Азији 854,000,000, у Африци 127,000,000, у Ау-стралији 4,730,000, а у Америци 133,670,000. Хришћана се броји да имаде 500,600,000, и то јевангелика 200,000,000, римо-католика 195,600,000 и ет. православних 105,000,000. Даље имаде Јевреја 8,000,000, Мухамедо-ваца 180,000,000, а безвјераца 812,000,000.

(Колика је снага у спужа.) О снази спужа пише један француски на-учњак ово: Прије мало времена објесно је једног спужа на конач, а овај конач кроз прозор, на на другом крају конач привезао комад жељеза. Но како се зачудио видећи, да овај размјерно велик и тежак комад жељеза није могао да задржи спужа. Овој малој животињи пошло је за руком, да се прилијепи уза зид од куће и спуж је сада мирно по зиду даје теглаћи са собом исти комад жељеза. Научњак је на то измјерио спужа и видио, да је тежак 7½ грама, а комад жељеза, што га је спуж теглио за собом, важио је 250 грамова. Научњак је по реду мјерио даљу снагу у спужа и нашао, да је спуж могао да тегли за собом тежину 265 грамова, а то ће рећи за 36 пута онолико, колико је и сам тежак. То ће да значи, као да би човјек, који је тежак 150 фунти, могао да носи на себи терет од 55 центна.

(Самоубиство принца Стурдза.) О већ јављеном самоубиству принца Буре Стурдза, пише из Букурешта: Покојни принц, коме су биле 24 године, био је син познатог румуњског сенатора Грегорија Стурдза и кћери једног настира. Тек прије три године легитимован је овај брак. Млади принц био је љубимац родитеља на је данас сјутра имао да наслиједи уметак од више милиона. Прије какве три године упознао се је младић у својој кући с мла-дом пиваљом Гиселом Бога, кћерију посто-лара па ју је необично завољео. Из тог одношаја потекла је једна дјевојчица, којој је сада шест мјесеци, те се налази у Јашу на храни. Кад је стари Стурдза дозво-лао за то, настојао је да сваког свог сина нека напусти одношај и већом свомом одитети своју љубовцу. Но млади принц постојано је одбијао, док га је отац напокон на-говорио, да се је прије три недјеље оженио са 17 годишном бојарком Маријом Канта кузеном. Ал у браку среће неби. На Бу-ри позив дошла је Гисела Бога из Кра-јове, гдје се је код сестре задржавала, у Букурешт, на се настанала код рода у Стради Себастиол. Принц Буро био је одлучно, да осигура будућност своје љубо-ви и свог дјетета па је саставио епис, којим јој оставља 20.000 фран. и доживо-тну ренту од 3000 фран. У најгости оста-

вио је принц овај епис на свом писаћем столу, а кад се је вратио кући, није га више нашао. Принц је знао да еписа нико други није одио по његова властита су-руга. То га је јако смењало. На вечер 1 фебруара вечерла је млади принц у дру-штву свога рода код родитеља па је био привидно весео. Слједечећег јутра у 6 сати устао је принц, оћео се само за нужду те пошао к својој љубовци у Страду Себа-стиол. Посједујући кључ од уличних вра-та као и од њезина стана, ушао је к њој у собу, гдје је спавао. Пона се, да ли су они прије још разговарали али кратко вријеме иза његова доласка бијаху обоје мртви. Принц је по свој прилици сво уз-љу на кревет, те ју из револвера устрје-лио у срце, а за тим је опалио други хи-тац у своје срце. Млад принц био је веома изобразен човјек, милостив и добар.

(Мадаме Јонија — осуђена на смрт.) Још прије годину дана бијане породица Јонија у Антверпену и по свој Велигији на гласу као једна од најугледнијих кућа, у којој се понајбоље друштво сабирало на забаве и доменке, а прекојучер је „сви-јетла звијезда куће“ мадаме Јонија од поротника проглашена кривом троструког уморства, почињена убојитим отровом, а из користољубља, на својој сестри Леснији, брату Алфреду Аблагу и сестри Јакуети ван Керхлове; на што ју је суд осудио на смрт. Салонска дама, духовита госпођа, кћи генерала, жена врховног инжињера града Антверпена, бивша дружица прем-нулог учесника и писца, отровала је троје од својих најближих рођака: тако је гла-сила објужба, тако је потврдио праворек пороте, након што је бранитељ тужнице, бивши министар Грау свом енергијом тра-жио њезино ослобођење, за чудо не пре-поручујући ни олакотних околности. Кад су осуђеници возили на суднице, свјетина јој је довикивала: Убијте троватељицу! Тај глас свјетине тим је оправдаји, што је мадаме Јонија, послужив се најојурни-јем убојитим ередством, своју најближу својту уморила замамивши их ласкавим ријечима и тобоже њезним начином. Из-кази објуженице као и оних до 300 свије-дока подају занимљив поглед у сјајну би-једу, што је владала у кући Јонија. Мада-ме Јонија је играла с кривим картама, варала трговце, посуђивала, да закри-па старе дугове, све је то учинила, да пода-лажни сјај својој кући. Таквих случајева има на жалост у великим градовима, те вагда свиревају с несрећом и покором.

По свој прилици ће краљ осуђеницу помиловати и казну јој претворити у за-твор. Како је познато, краљ Леополд још није ни једне смртне осуде потписао. Бранитељ је уложио ништовну жаобу и призив, пак тражи обнову ради неке погрешке у судбеном поступку.

(Страшна несрећа на мору.) О пропасти немачке лађе „Elbe“ приповије-дао је енапешни путник Кара Хофман до-писнику „Standarda“ ово: Ја сам из Гренд Иселанд у Небраску. Посјетио сам рођаке у Сјеверној Немачкој, те саа се враћао кући у Америку. Са женом и 12-годишњим сином Харијем укроа сам се 17 јануара у Бремену на „Elbe“. Жена и дијете уто-пили су се, а ја сам сам енапешен.... Било је око 6 сах. у јутро, ми смо још лежали у спу. Наједном осјетисмо силан ударак и зачусмо грозно зазирање и вику. Страх, очајавање и метеж од првог су часа оне-могућили енапешавање. Како сам ја енапеш-не знам. Сви смо потрчали на палубу. Ту се све у очајању вртло. Ја сам о једној руци водио жену, о другој дијете, но за-час бијаху ми отргнути и већ је вода по-плавила стражњи дио пароброда. Све се етипекало на чамце. Два чамца са енапеша-вање слутшена су у море, но један је намах пред нашим очима потонуо. Чуо се глас: Жене напријед! а за тим: „Дјеца напријед!“ Даљих се минута не сјећам, само знадем, да сам се нашао на чамцу у друштву од каквих 20 особа. Сад је „Elbe“ потонула. Поглед на утопулу лађу и на-особе, које су у страховитом вриску то-нуле, — био је тако ужасан, да је сваком отимао свијест. Мало за тим нестало је свега. Ми смо се у чамцу на узбурканим валовима сахате и сахате љуљали, немоћни, као безумни, док нас није под вечер затекла рибарска барка „Windjlover“ и одвукла на обад. Пароброд „Elbe“, лађа од 4510 тона, била је међу најбољим сјевероњемачког Лојда. Бремен је оставила 17 јануара. Имала је поћи у Њу-Јорк, Балтиморе, јужну Америку, источну Азију и Аустралу-ју. Задњи пут дошла је из Њу-Јорка у Бремен 3. јануара. Ингиски пароброд „Carthie“ од 470 тона возио је угљен. Лађа је есприједла оштећена, али није про-бушена. „Carthie“ иде на поправак у Ро-тердам. Сукоб је еспривила гута магла. Паробродом „Elbe“ заповиједао је врло искусни капетан Геел, који је са свјема ефицирима нашао гроб у хладним морским ваговима. Снашен је само трећи ефицир Столберг, који приповиједа, да је „Elbe“ потонула у средину, пробушена и да је за 20 минута при бурну времену потонула.

Међу путницима било их је из разних страна свијета, Америкаца, Нијемаца, Аустри-јанаца, Чеха, Пољака, Словака и Мађара. Снапешено је само пет путника, и то: Карло Хофман из Небраске, Евђен Шлелел из Фирта, Јан Вевера из Чееке, гђица Ана Бекер из Бремена и неки Ботел. Од момчади: трећи капетан Столберг, маши-ниста Најсел и тринајсет морнара. По задњим вијестима утопило се 207 особа, што их је возио пароброд „Elbe“. Паро-брод био је осигуран, а вриједно је 3 милијуна марака.

(Утрзи) постоју на сједећи начин: — На узвишеним планински перпендику-ларним мјестима, премда па присојима искупи се множина еспијера, па пошто га вјетар покрене или се мало ојужи, онда запукне са врх неке присоје, узме пред собом тако страобну множину еспијера, са ширином од 50 до 100 метара; а у про-дужењу према изложенисти дотичне присоје, може да буде хиљадама метара. У томе моменталном путу, не само да немило зграби и понесе, што узме пред собом, као: гору, камење, еспије, куће и друго; него пошто еиде у подножију тога дотичног мјеста; често се деси да затриа читаве куће са фамилијама стоку и све њихово имање; као што је овом годином било тако случајева на више мјеста. У нахији Беранекој у планини погинули су од еспијера два чобана и затриано 200 оваца; чобане су нашли мртве а пола оваца извадили живе пола мртве остале под еспијер. У истој нахији у планини Тирији премео се један еслуга (најамник) у путу још о Бо-жићу нијесеу му кости ни сада налазили. У Пелн је еспурва еспијер 12 кућа. Ето госп. читаоци како нас у овим крајевима награ-ђује природа, а са честим губитком и мно-гом нашом штетом. **Васојевић.**

(Прослављање Св. Саве у Отоманској Империји.) — Ми смо раније саопштили како је дан Св. Саве, као дан школеке светко-вине, прослављен у престоници Отоманске Империје. Сад читам у „Цариградеком Гласнику“ да је тај ерипски просвјетни празник на свечан начин прослављен такође у Скопљу, Приштини и Кумакову. Том приликом пјевала се пјесма „Ускликимо“ декламовале се пјесме о „Св. Сави“ и др-жали се говори о првом ерипском просвје-титељу. Читајући ове извјештаје, ми смо били дубоко потресени са толиким описом тих лијепих светковина; а дубоко тронути просвешеном толеранцијом Њ. В. Султана, по чијем благовољењу се могао на овако достојан начин прославити у Његовој Им-перији дан ерипског просвјетитеља!

(Осудница.) „Цариградски Гласник“ доноси: Овадњи лист Levant Herald пи-сао је прије неки дан у једном чланчићу ово:

Ми се, пише наш дописник из Париза, чешће питамо, шта може бити узрок хрђа-вог стања од кога се плаче цео свијет. Економисте, као и љекари, одговарају сва-коме ко их пита. Један од најодличнијих међу њима изнио је естатистички извод из пошљедњих година, који може у неколико дати жељено објашњење. Од 1883 до 1893 године број становника у Јевропи нарастао је за 10%. За исто вријеме онити трош-кови повећали су се за 22%. Разлика изме-ђу ова два — назовимо их — напретка показује колико је тешко повећање данка на оне, који га плаћају.

За тим се износи да су најкрупнији трошкови око војске, за које се види, да су за ових 10 год. нараели просјечно за 23½%, а то е тога што је по великим државама прошло кроз војску не мање од 60% грађана. С тога се свуда по великим јевропским државама онајају новчане не-прилике, празнине, које се покривају новим зајмовима.

У току посљених десет година укупна сума дугова јевропских држава повећала се за 28,000,000,000 франака (преко 1¼ милијарда лара), а то је за 31.7% више по што је била. Било би дуго набрајати све посљедице таквога стања ствари. Не дотичући се другог чега осим важнијих ствари, напомињемо, да је јасно да су тих милијарда, које су државе узајамиле, одузете из трговинских и индустријских предузећа слабијега напретка, јер им не достају ка-питали. Државе приморане да употребе највећи дио њихових прихода на наоружање, морале су судбоносно да одложе ове послове, који би допринијели развићу оштег бога-ства и који би дали повода употреби нових капиталата. Најносеће платиоци данка опазипи су да им се приходи емањују, док међу тим од њих су тражени све нови и нови прирези и данци. И тако, дакле, окружни мир, убитачнији него и сама војна, доприноси, јаче но све друго да је све већа економска и ефинасијска криза.

Ово вели париски дописник онд. наше колеге; а ми смо још доста, хвала Богу, богаству наше отаџбине и нашем мудро-м Владару, Њ. Ц. В. Султану, далеко од све-те невоље.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

ЛОНДОН, 12 фебруара. — Про-мјена министарства у Кајриру није вје-роватна.

КАЈИР, 14 фебруара. — Кедив је саопштио лорду Кромеру, да не намјерава никакву промјену у мини-старству учинити.

БЕЧ, 16 фебруара. — „Фремден-блат“ допнаје, да предстоји напмено-вање Лобанова за рускога министра иностранијех дјела.

ПЕТРОГРАД, 18 фебруара. — Руска телеграфска агенација потвр-ђује напменовање Лобанова за министра иностранијех дјела.

ПОГРЕБ ЕРЦ-ХЕРЦОГА АЛБРЕХТА.

БЕЧ, 13 фебруара. — Мртво тијело Ерц-Херцога Албрехта приспјело и одне-сено је у цркву Хофбурга.

БЕЧ, 14 фебруара. — Приспјели су Велики Књаз Владимир, Принц саксонски Борђе и Војвода од Аосте. Дочекао их је на колодвору врло топло Тесар и Ерц-Херцози.

БЕЧ, 14 фебруара. — Синоћ је приспјео Цар Вилхелм. Спровод Ери-Херцога био је данас величанствен. За мртвачком скрињом одио је Тесар са царом Вилхелмом, на остали Књажеви и еспеципални изасланици, међу којима и Војвода Петровић, који је и у цркви присуествовао религиозној церемонији.

БЕЧ, 15 фебруара. — Цар Вил-хелм је посјетио грофа Калнокија. На двореком обједу били су инострани Књажеви.

БЕЧ, 16 фебруара. — Цар Вил-хелм и Војвода од Аосте измјенили су посјете. Војвода од Аосте еспиоћ отпутовао. Цар Вилхелм посјетио је чланове цареве куће, па је отпутовао. Испратио га је Тесар и два пута се с њим заграио на растанку.

БЕЧ, 17 фебруара. — Цар Вил-хелм је напменово Тесара за Пруског генерал-маршала.

НАТЈЕЧАЈ.

Упражњено је мјесто I-ог машинисте у Књ. Црног. Др-жавној Штампарији на Цети-њу, те се овијем на исто-отвара натјечај.

Вјешти занату, а при-томе здрава састава и непо-рочна владања, који би же-љели ступити у ову служ-бу, нека поднесу потписатој Управи писмене молбе снаб-дјевене нужним за ту службу документима најдаље до 1-ога Априла ов. год.

Натјечатељи треба да изнесу у својим молбама и услове, под којима се нуде за поменућу службу.

Из Управе
Књ. Црн. Држ. Штампарије
Број 109.

Ц е т и њ е, 18 фебруара 1895.

Управитељ

Проф. Филип Ј. Ковачевић.

EPILEPSIE,

crampes, Neuralgie, sont guéries complètement d'après une méthode unique, mille fois éprouvée. Traitement par lettre après la remise d'un rapport circonstancié, contenant timbres-poste pour la réponse. Se diriger a:

OFFICE SANITAS

57, Boulevard de Strassbourg
(19-26) PARIS